



NSO-typering 2010-2012

Typering van agrarische bedrijven in Nederland

Walter van Everdingen

NSO-typering 2010-2012

Typering van agrarische bedrijven in Nederland

Walter van Everdingen

Dit onderzoek is uitgevoerd door LEI Wageningen UR in opdracht van en gefinancierd door het ministerie van Economische Zaken, in het kader van de Wettelijke Onderzoekstaak onderzoeksthema 'Economische Informatievoorziening' (projectnummer WoT-06-001-014).

LEI Wageningen UR
Wageningen, december 2015

NOTA
LEI 2015-153

Walter van Everdingen, 2015. *NSO-typing 2010-2012; Typing van agrarische bedrijven in Nederland*. Wageningen, LEI Wageningen UR (University & Research centre), LEI Nota 2015-153. 32 blz.; 0 fig.; 5 tab.; 0 ref.

Trefwoorden: Standaardopbrengst (SO), Standaardverdiencapaciteit (SVC), bedrijfsgrootte, bedrijfstyping, normen, land- en tuinbouw, Nederland

Deze publicatie is gratis te downloaden op www.wageningenUR.nl/lei (onder LEI publicaties).

Deze publicatie is tot stand gekomen op basis van activiteiten die behoren tot de Wettelijke Onderzoekstaken. De uitvoering van deze taken wordt gecoördineerd door het 'Centrum voor Economische Informatievoorziening (CEI)'. Het CEI ziet toe op de onafhankelijkheid van de uitvoering en de borging van de kwaliteit.

© 2015 LEI Wageningen UR
Postbus 29703, 2502 LS Den Haag, T 070 335 83 30, E informatie.lei@wur.nl,
www.wageningenUR.nl/lei. LEI is onderdeel van Wageningen UR (University & Research centre).



LEI hanteert voor haar rapporten een Creative Commons Naamsvermelding 3.0 Nederland licentie.

© LEI, onderdeel van Stichting Dienst Landbouwkundig Onderzoek, 2015
De gebruiker mag het werk kopiëren, verspreiden en doorgeven en afgeleide werken maken. Materiaal van derden waarvan in het werk gebruik is gemaakt en waarop intellectuele eigendomsrechten berusten, mogen niet zonder voorafgaande toestemming van derden gebruikt worden. De gebruiker dient bij het werk de door de maker of de licentiegever aangegeven naam te vermelden, maar niet zodanig dat de indruk gewekt wordt dat zij daarmee instemmen met het werk van de gebruiker of het gebruik van het werk. De gebruiker mag het werk niet voor commerciële doeleinden gebruiken.

Het LEI aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Het LEI is ISO 9001:2008 gecertificeerd.

LEI 2015-153 | Projectcode 2282200103

Foto omslag: Shutterstock

Inhoud

1	Inleiding	5
2	Standaardopbrengst (SO)	6
	2.1 SO-norm per product	6
	2.2 SO: omvang van een bedrijf	6
3	NSO-bedrijfstypen	8
4	Standaard Verdien capaciteit (SVC)	10
	4.1 Inleiding en definities	10
	4.2 Grootteklasse SVC	11
5	Gebruik van de gegevens	13
	Bijlage 1 Schematisch overzicht opbrengsten, kosten en resultaat	14
	Bijlage 2 Overzicht van rubrieken, normen, voorwaarden *), coderingen en indelingen voor Landbouwtelling 2012	15
	Bijlage 3 Toelichting bij gebruik van de normen en indelingen	25
	Bijlage 4 Verklarende woordenlijst	26
	Bijlage 5 Wijzigingen 2010-2012	28
	Bijlage 6 Lijst van medewerkers	31

1 Inleiding

Binnen de agrarische sector komen zeer uiteenlopende productiestructuren en bedrijfssystemen voor. Om de structurele kenmerken en de economische resultaten gemakkelijker te kunnen beschrijven en analyseren, is een eenduidige, homogene classificatie van landbouwbedrijven noodzakelijk.

Deze classificatie, gebaseerd op economische normen, is in Europees verband in de jaren tachtig ontwikkeld en sindsdien enkele malen aangepast. De actuele documentatie van de Europese Commissie is opgenomen in het *Typology Handbook* (RI/CC 1500 rev.).¹ Het onderhoud van de typering en de normen in Nederland wordt gecoördineerd door het Centrum voor Economische Informatievoorziening (CEI).

Bij elk van de aanpassingen is door Nederland gekozen om een eigen variant te gebruiken waarin meer recht wordt gedaan aan specifiek Nederlandse agrarische producten, zoals zetmeelaardappelen, bloembollen en blank kalfsvlees. Tot en met 2009 werd voor de Nederlandse variant het brutostandaardsaldo (bss), de Nederlandse grootte-eenheid (nge) en de NEG-typering gebruikt. In 2010 zijn die criteria vervangen door de Standaardopbrengst (SO) en de Nederlandse standaardopbrengst (NSO)-typering.

In 2014 is voor de Nederlandse variant een nieuw kengetal geïntroduceerd: de Standaard Verdien capaciteit (SVC) van bedrijven. Dat kengetal is ontwikkeld vanwege verschillen in marge tussen de sectoren. Met de SVC is de bedrijfsgrootte van bedrijven over bedrijfstypen heen meer gerelateerd aan arbeidsinzet en resultaat dan bij de SO het geval is.

De classificatie is gekoppeld aan de Landbouwtelling. De normen worden berekend voor de categorieën dieren en gewassen die in de Landbouwtelling worden uitgevraagd.

Het doel van dit document is inzicht verschaffen in de achtergronden, rekenschema's, indelingen en normen die bij de typering in gebruik zijn rond de Landbouwtellingen waar de SO-normen van prijsniveau 2007 in gebruik waren, namelijk de tellingen van 2010, 2011 en 2012. Voor 2014 en 2015 zijn aparte notities beschikbaar.

Achtereenvolgens komen in de volgende hoofdstukken de Standaardopbrengst (2), de NSO-typering (3), de Standaard Verdien capaciteit (4) en het gebruik van de gegevens (5) aan bod.

¹ European Commission, Brussels, 24/06/2009, Community Committee for the Farm Accountancy Data Network, RI/CC 1500 rev. 3 Typology Handbook.

2 Standaardopbrengst (SO)

Vanaf 2010 is de Standaardopbrengst (SO) in gebruik als maatstaf om de omvang en specialisatiegraad van bedrijven vast te stellen. In databestanden als de CBS-Landbouwtelling en het Bedrijveninformatienet van het LEI zijn de wijzigingen teruggerekend vanaf het jaar 2000. Bij de Standaardopbrengst wordt onderscheid gemaakt tussen de Standaardopbrengst per agrarisch product (SO-norm per product) en de omvang van een bedrijf (Standaardopbrengst per bedrijf).

2.1 SO-norm per product

De SO-norm is een gestandaardiseerde opbrengst (in euro) per ha of per dier die met een gewas of diercategorie gemiddeld op jaarbasis wordt behaald. Opbrengsten uit bedrijfstoelagen en subsidies zijn niet in de norm meegenomen en voor biologische productiemethoden zijn geen aparte normen opgesteld.

De SO-norm wordt vastgesteld voor elk agrarisch product dat in de Landbouwtelling wordt gevraagd. De agrarische producten van de Landbouwtelling van 2012, met hun normen, voorwaarden en coderingen zijn opgenomen in Bijlage 2. In Bijlage 5 zijn de rubriekswijzigingen opgenomen tussen de jaren 2010, 2011 en 2012.

Vaststellen en gebruik van de SO-norm

De SO-normen zijn gebaseerd op genormaliseerde vijfjaargemiddelde opbrengsten. De normen worden door LEI Wageningen UR vastgesteld in elk jaar dat Eurostat de Farm Structure Survey (FSS) uitvoert. Tussentijds kunnen wijzigingen plaatsvinden door aanpassingen in de lijst van producten die in de Landbouwtelling worden gevraagd.

Voor de Landbouwtelling van 2010, 2011 en 2012 worden de normen van prijsniveau 2007 gebruikt. Deze normen zijn gebaseerd op opbrengsten en prijzen uit de jaren 2005-2009 (Tabel 1). In 2013 tot en met 2015 is het prijsniveau van 2010 gebruikt en in 2016 worden nieuwe normen berekend en beschikbaar gesteld van prijsniveau 2013.

Tabel 1

SO-prijsniveau per Landbouwtellingsjaar

Landbouwtellingsjaar	SO-prijsniveau	Basisjaren voor SO-normen
2000-2009	SO-2004	2002-2006
2010-2012	SO-2007	2005-2009
2013-2015	SO-2010	2008-2012

2.2 SO: omvang van een bedrijf

De definitie van de Standaardopbrengst komt overeen met die van de Standard Output die vanaf 2010 in Europese statistieken (onder andere FSS en Farm Accountancy Data Network (FADN)) wordt gebruikt. Het is een bedrag in euro per bedrijf en staat voor een gestandaardiseerde opbrengst op jaarbasis.

De Standaardopbrengst (in euro per bedrijf), de totale bedrijfsomvang van een bedrijf, wordt berekend als sommatie van de totale SO van alle gewassen en dieren. In die totale bedrijfsomvang is dus geen rekening gehouden met opbrengsten uit subsidies, bedrijfstoelagen of multifunctionele activiteiten.

Rond het meetellen van de SO van jonge dieren (kalveren, biggen, lammeren, geitjes) gelden enkele voorwaarden, omdat de opbrengst van die jonge dieren in de norm van de moederdieren is meegenomen (zie de toelichting in Bijlage 3).

De opbrengst van gewassen die op het eigen bedrijf worden gebruikt, zoals grasland en snijmais op een melkveebedrijf, worden in de totale SO meegenomen. Ook dit leidt, net als bovenstaande punten, tot een verschil tussen de Standaardopbrengst en de werkelijke opbrengst van een bedrijf. Tabel 2 toont een voorbeeldberekening.

Tabel 2

Voorbeeldberekening voor bedrijfsomvang (SO) van een landbouwbedrijf

Rubriek	Aantal eenheden		SO-norm		Totaal SO
Melk- en kalfkoeien	100	*	2.540	=	254.000
Jongvee < 1 jaar, vrouwelijk	45	*	386	=	0 *)
Jongvee 1-2 jaar, vrouwelijk	40	*	476	=	19.040
Grasland, blijvend	50	*	765	=	38.250
Bieten, suiker	10	*	2.990	=	29.900
Totaal				Σ	341.190

*) voor deze rubriek gelden speciale voorwaarden, zie Bijlage 3.

3 NSO-bedrijfstypen

De specialisatiegraad van een bedrijf, het NSO-bedrijfstype, wordt berekend vanuit aandelen van Standaardopbrengsten (SO) per groep van producten. Bij die groepering speelt in eerste instantie een indeling in vijf sectoren een rol:

1. Akkerbouw
2. Tuinbouw
3. Blijvende teelten
4. Graasdieren
5. Hokdieren.

Afhankelijk van de aandelen van de SO van de groepen producten van het bedrijf wordt het NSO-type vastgesteld. Voor elk van de 5 hierboven genoemde sectoren geldt dat als het aandeel groter is dan $\frac{2}{3}$ dat het dan een gespecialiseerd bedrijf is. Als geen van de individuele sectoren een groter aandeel heeft dan $\frac{2}{3}$, dan wordt het bedrijf ingedeeld bij één van de drie groepen gecombineerde bedrijven (Tabel 3, bedrijfstypenummer 6, 7 en 8).

Vanuit het schema in Tabel 3 volgt dat een bedrijf wel in één of meerdere sectoren actief kan zijn, maar dat het altijd slechts in maar 1 bedrijfstype wordt ingedeeld. Dat betekent dat bijvoorbeeld 'bedrijven met varkens' niet altijd ook daadwerkelijk 'gespecialiseerde varkensbedrijven' zijn.

De NSO-typering levert resultaten op twee verschillende niveaus, namelijk:

- Hoofdtype (1-digit), die een waarde kan hebben van 1 tot en met 9. Hierbij geldt dat een bedrijf met agrarische productie nooit in bedrijfstype 9 kan worden ingedeeld.
- Subtype (4-digit), waarin de hoofdtypen verder worden gespecificeerd. Het eerste cijfer komt daarbij altijd overeen met de code van het hoofdtype. Als het laatste cijfer een 0 is, komt de (formule van de) groepsindeling overeen met de Europese typering, anders is het een Nederlandse aanpassing ervan.

De coderingen en naamgevingen rond de NSO-typering zijn opgenomen in Tabel 3. Daar staan ook de voorwaarden, in de vorm van formules, die voor die typering gelden. In de formules worden coderingen gebruikt, waarvan de toelichtingen en indelingen zijn terug te vinden in bijlagen 2 en 3.

Tabel 3

NSO-typering, codes en naamgeving

Code	Omschrijving	Formule
1	Akkerbouwbedrijven	P1 > 2/3
1500	Graan-, oliezaad- en eiwitgewasbedrijven	$P151 + P16 + 2.01.02 > 2/3$
1601	Zetmeelaardappelbedrijven	$N1601 > 1/3$
1602	Akkerbouwgroentebedrijven	$2.01.07.01.01 > 1/3$
1603	Akkerbouwbedrijven vooral voedergewassen	$FCP1 > 2/3$
1604	Overige akkerbouwbedrijven	Overige P1 > 2/3
2	Tuinbouwbedrijven	P2 > 2/3
2111	Glasgroentebedrijven	$N2111 > 2/3$
2121	Snijbloemenbedrijven	$N2121 > 2/3$
2122	Pot- en perkplantenbedrijven	$N2122 > 2/3$
2131	Overige glastuinbouwbedrijven	$N2111 + N2121 + N2122 + N2131 > 2/3$
2210	Opengrondsgroentenbedrijven	$2.01.07.01.02 > 2/3$
2221	Bloembollenbedrijven	$N2221 > 2/3$
2310	Paddenstoelbedrijven	$2.06.01 > 2/3$
2320	Boomkwekerijbedrijven	$2.04.05 > 2/3$
2331	Overige tuinbouwbedrijven	Overige P2 > 2/3
3	Blijvendeteeltbedrijven	P3 > 2/3
3500	Wijngaardbedrijven	$2.04.04 > 2/3$
3610	Fruitbedrijven	$2.04.01.01.01 + 2.04.01.02 > 2/3$
3699	Overige blijvendeteeltbedrijven	Overige P3 > 2/3
4	Graasdierbedrijven	P4 > 2/3
4500	Melkveebedrijven	$3.02.06 > 3/4$ GL and GL > 1/10 P4
4611	Vleeskalverenbedrijven	$N4611 > 2/3$ GL and GL > 1/10 P4
4612	Overige rundveebedrijven	$P46 > 2/3$ GL and GL > 1/10 P4
4810	Schapebedrijven	$3.03.01 > 2/3$ GL and GL > 1/10 P4
4830	Geitenbedrijven	$3.03.02 > 2/3$ GL and GL > 1/10 P4
4841	Paard- en ponybedrijven	$3.01 > 2/3$ GL and GL > 1/10 P4
4842	Graasdierbedrijven vooral voedergewassen	$FCP4 > 2/3$
4843	Overige graasdierbedrijven	Overige P4 > 2/3
5	Hokdierbedrijven	P5 > 2/3
5111	Fokzeugenbedrijven	$N5111 > 2/3$
5121	Vleesvarkensbedrijven	$N5121 > 2/3$
5131	Overige varkensbedrijven	$N5111 + N5121 > 2/3$
5211	Leghenbedrijven voor consumptie-eieren	$N5211 > 2/3$
5221	Vleeskuikenbedrijven	$3.05.01 > 2/3$
5231	Overige pluimveebedrijven	$P52 > 2/3$
5301	Overige hokdierbedrijven	Overige P5 > 2/3
6	Gewascombinaties	P1+P2+P3 > 2/3
6100	Gewascombinaties	$P1+P2+P3 > 2/3$
7	Veeteeltcombinaties	P4+P5 > 2/3
7300	Veeteeltcombinatie, vooral graasdieren	$P4 > P5$
7400	Veeteeltcombinatie, vooral hokdieren	$P4 \leq P5$
8	Gewas-/vee-combinaties	Overige SO > 0
8300	Akkerbouw-/graasdiercombinaties	$P1 > 1/3$ and $P4 > 1/3$
8400	Overige gewas-/vee-combinaties	Overige
9	Niet-ingedeelde bedrijven	SO = 0
9000	Niet-ingedeelde bedrijven	SO=0

De gewassen en dieren die bij de codes horen zijn terug te vinden in Bijlage 2, de betekenis van de coderingen in de formules in Bijlage 3.

4 Standaard Verdien capaciteit (SVC)

4.1 Inleiding en definities

De bedrijfsomvang in SO is over bedrijfstypen heen niet sterk gerelateerd met de arbeidsinzet of het resultaat van een bedrijf. Een akkerbouwer houdt bijvoorbeeld van 100.000 euro opbrengsten gemiddeld veel meer toegevoegde waarde over dan een vleesvarkenshouder (respectievelijk circa 40% en circa 8%), doordat in de varkenshouderij de toegerekende kosten relatief hoog zijn. Met het kengetal Standaard Verdien capaciteit (SVC) wordt daar rekening mee gehouden. Voor vergelijking van bedrijven uit verschillende sectoren op basis van schaalgrootte naar arbeidsbehoefte of toegevoegde waarde is de omvang in SVC beter te gebruiken dan de omvang in SO. In Bijlage 1 worden de genoemde economische kengetallen en hun relaties via twee rekenschema's in beeld gebracht.

De SVC geeft een beeld van de vergoeding voor de inzet van arbeid en kapitaal die een bedrijf op basis van standaarden gemiddeld in een jaar behaalt met de agrarische productie, los van wie de arbeid of het kapitaal heeft geleverd. Opbrengsten uit bedrijfstoelagen, subsidies en multifunctionele landbouw zijn daarin dan niet meegenomen. De werkelijk gerealiseerde toegevoegde waarde van een bedrijf zal vrijwel nooit gelijk zijn aan de berekende SVC, vanwege verschillen in prijsvorming, technisch resultaat, productbewerking, subsidies of opbrengsten uit multifunctionele activiteiten.

De SVC van een bedrijf wordt berekend door de Standaardopbrengst van vastgestelde SO-groepen te vermenigvuldigen met de Verdiencoëfficiënt van die SO-groep. Die coëfficiënt geeft aan welk deel van de Standaardopbrengst (SO) gemiddeld als vergoeding voor arbeid en kapitaal resteert voor die specifieke groep van agrarische producten (SO-groep). De genoemde SO-groepen zijn ook in gebruik voor het vaststellen van het NSO-type (zie Tabel 3). In Tabel 4 is de verdiencoëfficiënt per SO-groep weergegeven voor gebruik bij de SO-normen die in 2010, 2011 en 2012 geldig zijn.

De verdiencoëfficiënten, en daarmee ook de SVC, zijn in 2013 ontwikkeld en in 2014 voor het eerst beschikbaar gesteld. Ze zijn alleen berekend voor de normen van prijsniveau 2007 en 2010. Dat betekent dat de uitkomsten toepasbaar zijn voor de jaren vanaf 2010.

Tabel 4*Verdiencoëfficiënt per SO-groep, behorend bij SO-prijsniveau 2007*

Code SO-groep	Omschrijving SO-groep	Verdiencoëfficiënt
P1	Akkerbouw	0,413
N2111	Glasgroenten	0,222
N2121	Glasbloemen	0,260
N2122	Pot- en perkplanten	0,298
N2131	Overig glastuinbouw	0,344
N2221	Bloembollen	0,368
2.01.07.01.02	Opengrondsgroenten	0,390
2.04.05	Boomkwekerij	0,359
2.06.01	Paddenstoelen	0,272
Overig P2	Overig tuinbouw (P2 exclusief hierboven genoemd)	0,138
P3	Blijvende teelt	0,516
P45-bewerking a)	Rundvee, exclusief vleeskalveren en vleesvee > 1 jaar	0,235
N4611 a)	Vleeskalveren	0,050
3.03.02 a)	Geiten	0,216
Overig P4 a)	Overige graasdieren (GL, exclusief hierboven genoemd)	0,050
N5111	Fokvarkens	0,162
N5121	Vleesvarkens	0,064
N5211	Leghennen, exclusief moederdieren	0,178
3.05.01	Vleeskuikens	0,088
Overig P5	Overige veehouderij (P5, exclusief hierboven genoemd)	0,331

De SO van FCP4 wordt evenredig verdeeld over de vier genoemde SO-groepen.

Voor twee voorbeeldbedrijven met akkerbouw en varkens is in Tabel 5 het resultaat van de SO- en SVC-berekening gegeven. Beide bedrijven hebben een totale omvang van 300.000 euro SO, maar bedrijf 1 heeft vooral SO uit akkerbouw en bedrijf 2 vooral uit vleesvarkens. Doordat de verdiencoëfficiënt van akkerbouw hoger is dan van vleesvarkens, is de totale SVC van bedrijf 1 beduidend hoger dan van bedrijf 2. Bedrijf 1 zal normaal gesproken dus een hogere toegevoegde waarde opleveren en meer arbeidsinzet vragen dan bedrijf 2.

Tabel 5*Voorbeeldberekening van de SVC van twee landbouwbedrijven met akkerbouw en varkens*

SO-groep	Verdiencoëfficiënt	Bedrijf 1		Bedrijf 2	
		SO	SVC	SO	SVC
Akkerbouw	0,413	250.000	103.250	50.000	20.650
Vleesvarkens	0,064	50.000	3.200	250.000	16.000
Totaal		300.000	103.250	300.000	36.650

4.2 Grootteklasse SVC

Op basis van de SVC per bedrijf zijn standaardgrootteklassen vastgesteld. De gehanteerde grenzen van die klassen zijn gebaseerd op de gemiddelde gerealiseerde verhouding van de SVC per arbeidskracht en zijn dus bij een gemiddeld-efficiënte arbeidsinzet. De werkelijke arbeidsinzet van een individueel agrarisch bedrijf hangt onder andere mede af van de efficiëntie van de arbeidsinzet, de mate van mechanisering en de multifunctionele activiteiten. Omdat de werkelijke toegevoegde waarde van een bedrijf af kan wijken van de norm is het mogelijk dat de omschrijving bij de grootteklasse niet van toepassing is op elk individuele bedrijf. De uitkomsten moeten dan ook vooral als een (globale) richtlijn worden gezien.

Er zijn 5 klassen gedefinieerd op basis van het bedrag aan SVC:

1. < 25.000 euro: zeer kleine bedrijven
Deze bedrijven vragen voor de agrarische activiteit volgens de in gebruik zijnde standaarden een arbeidsinzet van maximaal 0,75 arbeidsjaareenheden (aje), tenzij de arbeid duidelijk minder efficiënt of tegen een lagere vergoeding dan gemiddeld wordt ingezet.
2. 25.000-60.000 euro: kleine bedrijven
Deze bedrijven vragen voor de agrarische activiteit volgens de in gebruik zijnde standaarden een arbeidsinzet van 0,75 tot maximaal 1,5 aje, afhankelijk van de mate van automatisering en de efficiëntie waarmee de arbeid kan worden ingezet.
3. 60.000-100.000 euro: middelgrote bedrijven
Deze bedrijven zijn van dusdanige omvang dat voor ongeveer 1,5 tot 2,5 aje een gemiddelde toegevoegde waarde kan worden gerealiseerd.
4. 100.000-250.000 euro: grote bedrijven
Deze bedrijven zijn van dusdanige omvang dat voor ongeveer 2,5 tot 5 aje een gemiddelde toegevoegde waarde kan worden gerealiseerd.
5. \geq 250.000 euro: zeer grote bedrijven
Deze bedrijven kunnen aan meer dan 5 aje arbeid bieden tegen een gemiddelde vergoeding.

5 Gebruik van de gegevens

Het primaire doel van de classificaties rond de SO is gebruik in statistiek en onderzoek. De bedrijfsomvang in Standaardopbrengst (SO) en het NSO-bedrijfstype wordt voor alle landbouwbedrijven in Nederland door het CBS berekend. Het CBS gebruikt daarvoor de gegevens van bedrijven uit de Landbouwtelling, de door het LEI berekende SO-normen en het in dit document beschreven rekenschema. CBS stelt de informatie beschikbaar voor onderzoek, in bestanden die op de landbouwtelling gebaseerd zijn. Ook gebruikt CBS de uitkomsten in de statistieken over de landbouw die via hun website www.cbs.nl worden ontsloten.

LEI Wageningen UR biedt via internet een Rekenmodule aan (www3.lei.wur.nl/neg), waar gebruikers bedrijfsomvang en -type van een bedrijf kunnen berekenen, door zelf oppervlaktes van gewassen en aantallen dieren in te vullen.

Ook buiten statistiek en onderzoek wordt gebruik gemaakt van de classificaties. In diverse regelgevingen wordt bijvoorbeeld verwezen naar volwaardigheid van bedrijven of naar volwaardige arbeidskrachten. Vaak wordt dat gekoppeld aan de bedrijfsomvang van bedrijven, waarbij soms nog de Nederlandse grootte-eenheden (nge) als maatstaf worden genomen en soms de Standaardopbrengst (SO), als vervanger van de nge.

Met de introductie van de SVC ligt het voor de hand om in dergelijke regelgeving meer op dat kengetal te focussen dan op de SO. Het gebruik van de normen bij deze toepassingen is uiteraard de verantwoordelijkheid van de regelgevers. Ook bij gebruik van de SVC geldt dat het gebruik als indicator voor volwaardigheid van bedrijven vooral indicatief is, want door een specifieke bedrijfssituatie kan het resultaat van een bedrijf afwijken van de standaarden.

Bijlage 1 Schematisch overzicht opbrengsten, kosten en resultaat

Opbrengsten	Saldo (basis voor nge)	Nettobedrijfsresultaat			Netto toegevoegde waarde	
		Arbeid	Ondernemers			Factorkosten
			Familie			
			Personeel			
		Rente en pacht	Eigen vermogen			
			Vreemd vermogen			
	Pacht					
	Toegerekende kosten	Afschrijvingen			Nonfactorkosten	
		Onderhoud, brandstoffen, energie, loonwerk, algemene kosten				
		Veevoer, diergezondheid				
Zaaizaad, pootgoed, meststoffen, gewasbescherming						
Overige toegerekende kosten						

Schema 1 Opbrengsten, kosten en resultaat op bedrijfsniveau

Opbrengsten	Landbouwproductie (basis voor SO)	Resultaat landbouwproductie		Toegevoegde waarde (basis voor SVC)
		Factorkosten bij landbouwproductie		
	Nonfactorkosten bij landbouwproductie			
	Subsidies			
Overige				

Schema 2 Resultaat landbouwproductie ten behoeve van SO en SVC

Bijlage 2 Overzicht van rubrieken, normen, voorwaarden *), coderingen en indelingen voor Landbouwtelling 2012

EU-code	Rubriek	SO, EENHEDEN EN VOORWAARDEN			coderingen				
		Eenheden	SO, in euro per eenheid	Voorwaarde	1	2	3	4	5
Granen									
2.01.01.01	Tarwe, winter	ha	1.280		P1	P15	P151		
2.01.01.01	Tarwe, zomer	ha	980		P1	P15	P151		
2.01.01.03	Rogge, - geen snijrogge	ha	705		P1	P15	P151		
2.01.01.04	Gerst, winter	ha	785		P1	P15	P151		
2.01.01.04	Gerst, zomer	ha	945		P1	P15	P151		
2.01.01.05	Haver	ha	945		P1	P15	P151		
2.01.01.06	Mais, korrel-	ha	1.150		P1	P15	P151		
2.01.01.06	Mais, corncobmix	ha	1.070		P1	P15	P151		
2.01.01.99	Triticale	ha	730		P1	P15	P151		
2.01.01.99	Granen, overig	ha	1.110		P1	P15	P151		
Eiwithoudende gewassen									
2.01.02.01	Kapucijners+grauwe erwten	ha	1.520		P1				
2.01.02.01	Bonen, veld	ha	780		P1				
2.01.02.01	Erwten inclusief schokkers (droog te oogsten)	ha	935		P1				
2.01.02.01	Niet-bittere lupinen	ha	1.040		P1				
2.01.02.02	Bruine bonen	ha	1.940		P1				
2.01.02.02	Bonen, tuin (droog te oogsten)	ha	3.410		P1				
Aardappelen									
2.01.03	Aardappelen, poot (NAK), op zand-/veengrond	ha	6.090		P1	P17			
2.01.03	Aardappelen, poot (NAK), op kleigrond	ha	8.460		P1	P17			
2.01.03	Aardappelen, consumptie, op zand-/veengrond	ha	4.960		P1	P17			
2.01.03	Aardappelen, consumptie, op kleigrond	ha	5.260		P1	P17			
2.01.03	Aardappelen, zetmeel	ha	2.145		P1	P17			N1601
Bieten									

EU-code	Rubriek	SO, EENHEDEN EN VOORWAARDEN			coderingen					
		Eenheden	SO, in euro per eenheid	Voorwaarde	1	2	3	4	5	
2.01.04	Bieten, suiker	ha	2.990		P1	P17				
2.01.05	Bieten, voeder (inclusief aardperen)	ha	2.070		FC			FC17		
Oliehoudende gewassen										
2.01.06.04	Koolzaad (ook boterzaad), winter	ha	1.160		P1	P16				
2.01.06.04	Koolzaad (ook boterzaad), zomer	ha	1.160		P1	P16				
2.01.06.04	Raapzaad	ha	1.160		P1	P16				
2.01.06.05	Zonnebloemen	ha	1.160		P1	P16				
2.01.06.06	Sojabonen	ha	1.160		P1	P16				
2.01.06.07	Lijnzaad	ha	1.160		P1	P16				
2.01.06.08	Blauwmaanzaad	ha	1.160		P1	P16				
Industriegewassen										
2.01.06.09	Vezelvlas	ha	1.570		P1					
2.01.06.10	Hennep	ha	800		P1					
2.01.06.12	Karwijzaad	ha	1.160		P1					
2.01.06.12	Kruiden	ha	20.800		P1					
2.01.06.99	Cichorei	ha	2.450		P1					
Groenten open grond										
2.01.07.01.01	Boerenkool	ha	4.340		P1					
2.01.07.01.01	Erwten (groen te oogsten)	ha	1.890		P1					
2.01.07.01.01	Knolselderij	ha	3.570		P1					
2.01.07.01.01	Krotten	ha	9.950		P1					
2.01.07.01.01	Schorseneren	ha	3.770		P1					
2.01.07.01.01	Spinazie	ha	1.680		P1					
2.01.07.01.01	Stamsperziebonen	ha	2.080		P1					
2.01.07.01.01	Mais, suiker	ha	2.260		P1					
2.01.07.01.01	Bonen, tuin (groen te oogsten)	ha	2.410		P1					
2.01.07.01.01	Uien, poot- en plant-(inclusief sjalotten)	ha	4.940		P1					
2.01.07.01.01	Uien, zaai-	ha	4.580		P1					
2.01.07.01.01	Uien, zilver-	ha	4.940		P1					
2.01.07.01.01	Waspeen	ha	3.290		P1					
2.01.07.01.01	Winterpeen	ha	8.870		P1					
2.01.07.01.01	Witlofwortel	ha	4.320		P1					
2.01.07.01.01	Koolraap	ha	2.480		P1					

EU-code	Rubriek	SO, EENHEDEN EN VOORWAARDEN			coderingen				
		Eenheden	SO, in euro per eenheid	Voorwaarde	1	2	3	4	5
Groenten volle grond									
2.01.07.01.02	Aardbeien productie	ha	33.700		P2				
2.01.07.01.02	Aardbeien vermeerdering	ha	33.700		P2				
2.01.07.01.02	Aardbeien wachtbed	ha	33.700		P2				
2.01.07.01.02	Andijvie	ha	16.600		P2				
2.01.07.01.02	Asperges, productie	ha	14.500		P2				
2.01.07.01.02	Asperges, nog geen productie	ha	14.500		P2				
2.01.07.01.02	Bloemkool	ha	9.420		P2				
2.01.07.01.02	Bospeen	ha	16.600		P2				
2.01.07.01.02	Broccoli	ha	6.820		P2				
2.01.07.01.02	Chinese kool	ha	16.600		P2				
2.01.07.01.02	Courgette	ha	31.000		P2				
2.01.07.01.02	Komkommerachtigen (onder andere augurk)	ha	16.600		P2				
2.01.07.01.02	Knolvenkel/venkel	ha	16.600		P2				
2.01.07.01.02	Peulen	ha	16.600		P2				
2.01.07.01.02	Prei	ha	19.700		P2				
2.01.07.01.02	Rabarber	ha	16.600		P2				
2.01.07.01.02	Selderij, bleek	ha	16.600		P2				
2.01.07.01.02	Selderij, groen	ha	16.600		P2				
2.01.07.01.02	Rode kool	ha	12.400		P2				
2.01.07.01.02	Groene-/savoiekool	ha	16.600		P2				
2.01.07.01.02	Spitskool	ha	8.260		P2				
2.01.07.01.02	Witte kool	ha	12.700		P2				
2.01.07.01.02	Spruitkool	ha	8.460		P2				
2.01.07.01.02	Stoksnijbonen en stokslabonen	ha	16.600		P2				
2.01.07.01.02	Pronkbonen	ha	16.600		P2				
2.01.07.01.02	Raapstelen	ha	16.600		P2				
2.01.07.01.02	Radijs	ha	16.600		P2				
2.01.07.01.02	Koolrabi	ha	16.600		P2				
2.01.07.01.02	Paksoi	ha	16.600		P2				
2.01.07.01.02	Overige niet-genoemde bladgewassen	ha	16.600		P2				
2.01.07.01.02	Overige niet-genoemde groenten	ha	13.500		P2				
2.01.07.01.02	Witloftrek (per ha getrokken pennen)	ha	15.800		P2				

EU-code	Rubriek	SO, EENHEDEN EN VOORWAARDEN			coderingen				
		Eenheden	SO, in euro per eenheid	Voorwaarde	1	2	3	4	5
2.01.07.01.02	Sla, ijsberg	ha	28.800		P2				
2.01.07.01.02	Sla, radicchio rosso	ha	26.100		P2				
2.01.07.01.02	Kropsla en overige sla	ha	28.300		P2				
2.01.07.01.02	Groentezaden en opkweekmateriaal open grond	ha	4.570		P2				
	Groenten onder glas				P2				
2.01.07.02	Trostomaten	ha	450.500		P2				N2111
2.01.07.02	Cherrytomaten	ha	539.500		P2				N2111
2.01.07.02	Losse tomaten	ha	349.500		P2				N2111
2.01.07.02	Komkommers	ha	402.500		P2				N2111
2.01.07.02	Aardbeien onder glas	ha	387.000		P2				N2111
2.01.07.02	Aardbei in betreedbare plastic tunnel	ha	96.800		P2				N2111
2.01.07.02	Rode paprika	ha	382.500		P2				N2111
2.01.07.02	Groene paprika	ha	364.500		P2				N2111
2.01.07.02	Gele paprika	ha	378.000		P2				N2111
2.01.07.02	Overige paprika	ha	414.000		P2				N2111
2.01.07.02	Aubergines	ha	443.000		P2				N2111
2.01.07.02	Courgette	ha	375.000		P2				N2111
2.01.07.02	Radijs	ha	185.000		P2				N2111
2.01.07.02	Andijvie	ha	135.000		P2				N2111
2.01.07.02	Kropsla (alle sla in kropvorm)	ha	240.000		P2				N2111
2.01.07.02	Overige groenten	ha	252.500		P2				N2111
2.01.07.02	Groentezaden onder glas	ha	190.000		P2				N2131
2.01.07.02	Opkweekmateriaal	ha	633.000		P2				N2131
	Bloembollen en bloemen open grond								
2.01.08.01	Dahlia	ha	26.900		P2				N2221
2.01.08.01	Gladiool	ha	25.400		P2				N2221
2.01.08.01	Hyacinten	ha	38.400		P2				N2221
2.01.08.01	Iris	ha	26.000		P2				N2221
2.01.08.01	Krokus	ha	14.400		P2				N2221
2.01.08.01	Lelies	ha	36.000		P2				N2221
2.01.08.01	Narcissen	ha	11.000		P2				N2221
2.01.08.01	Tulpen	ha	19.200		P2				N2221
2.01.08.01	Zantedeschia	ha	36.000		P2				N2221

EU-code	Rubriek	SO, EENHEDEN EN VOORWAARDEN			coderingen					
		Eenheden	SO, in euro per eenheid	Voorwaarde	1	2	3	4	5	
2.01.08.01	Overige bol- en knolgewassen	ha	19.000		P2					N2221
2.01.08.01	Droogbloemen	ha	9.860		P2					
2.01.08.01	Snijgroen	ha	49.900		P2					
2.01.08.01	Overige bloemkwekerijgewassen	ha	50.900		P2					
2.01.08.01	Bloemzaden open grond	ha	5.260		P2					
	Bloemen onder glas									
2.01.08.02	Rozen	ha	734.500		P2					N2121
2.01.08.02	Anjers	ha	453.000		P2					N2121
2.01.08.02	Anthurium (snijbloem)	ha	432.000		P2					N2121
2.01.08.02	Chrysanten	ha	589.000		P2					N2121
2.01.08.02	Freesia's	ha	349.000		P2					N2121
2.01.08.02	Orchideeën	ha	426.000		P2					N2121
2.01.08.02	Gerbera's	ha	484.500		P2					N2121
2.01.08.02	Alstroemeria's	ha	555.000		P2					N2121
2.01.08.02	Eustoma Russellianum	ha	540.500		P2					N2121
2.01.08.02	Lelies	ha	677.000		P2					N2121
2.01.08.02	Overige snijbloemen	ha	413.500		P2					N2121
2.01.08.02	Tulpenbroei	1.000 stuks	157		P2					N2121
2.01.08.02	Hyacinthenbroei	1.000 stuks	301		P2					N2121
2.01.08.02	Narcisbroei	kg	2		P2					N2121
2.01.08.02	Overige bollenbroei	kg	2		P2					N2121
2.01.08.02	Potplanten voor de bloei	ha	862.000		P2					N2122
2.01.08.02	Potplanten, blad	ha	675.800		P2					N2122
2.01.08.02	Perkplanten	ha	586.500		P2					N2122
2.01.08.02	Amaryllis (voor de bol)	ha	236.500		P2					N2131
2.01.08.02	Overige bloemkwekerijgewassen	ha	335.000		P2					N2131
2.01.08.02	Opkweekmateriaal bloemkwekerijgewassen	ha	650.500		P2					N2131
2.01.08.02	Bloemzaden	ha	375.500		P2					N2131
	Voedergewassen									
2.01.09.01	Grasland, tijdelijk	ha	765		FC					
2.01.09.02.01	Mais, snij-	ha	940		FC					
2.01.09.02.01	Mais, energie	ha	940		FC					
2.01.09.02.99	Luzerne	ha	640		FC					

EU-code	Rubriek	SO, EENHEDEN EN VOORWAARDEN			coderingen					
		Eenheden	SO, in euro per eenheid	Voorwaarde	1	2	3	4	5	
Overige akkerbouwgewassen										
2.01.10	Graszaad, inclusief klaverzaad	ha	1.310		P1					
2.01.11	Overige (niet-genoemde akkergewassen)	ha	2.900		P1					
2.01.11	Miscanthus	ha	800		P1					
2.01.11	Graszoden	ha	4.150		P1					
Braak										
2.01.12.01	Tijdelijk onbeteelde grond	ha	0		P1					
2.01.12.02	Faunaranden grasland	ha	0							
2.01.12.02	Faunaranden bouwland	ha	0							
2.01.12.02	Braak, natuur-	ha	0							
2.01.12.02	Vlinderbloemige groenbemesters	ha	0							
2.01.12.02	Niet-vlinderbloemige groenbemesters	ha	0							
2.01.12.02	Tagetes op zand/löss, geen groene braak	ha	0							
2.01.12.02	Aardappelen als bestrijdingsmaatregel AM	ha	0							
2.01.12.02	Onbeteelde grond vanwege teeltverbod/ontheffing	ha	0							
Blijvend grasland										
2.03.01	Grasland, blijvend	ha	765		FC					
2.03.02	Natuurlijk grasland	ha	230		FC					
Pit- en steenvruchten										
2.04.01.01.01	Appelen, aanplant < 1jaar	ha	18.500		P3					
2.04.01.01.01	Appelen, aanplant > 1 jaar	ha	18.500		P3					
2.04.01.01.01	Peren, aanplant < 1jaar	ha	19.000		P3					
2.04.01.01.01	Peren, aanplant > 1 jaar	ha	19.000		P3					
2.04.01.01.01	Zoete kersen	ha	37.900		P3					
2.04.01.01.01	Overige pit- en steenvruchten (onder andere perziken)	ha	37.900		P3					
2.04.01.01.01	Zure kersen (bestemd voor verwerkende industrie)	ha	8.450		P3					
2.04.01.01.01	Pruimen	ha	18.800		P3					
Overig fruit										
2.04.01.02	Blauwe bessen	ha	59.700		P3					
2.04.01.02	Rode bessen	ha	70.500		P3					
2.04.01.02	Bramen	ha	195.000		P3					
2.04.01.02	Frambozen	ha	140.500		P3					
2.04.01.02	Zwarte bessen (voor verwerkende industrie)	ha	3.250		P3					

EU-code	Rubriek	SO, EENHEDEN EN VOORWAARDEN			coderingen				
		Eenheden	SO, in euro per eenheid	Voorwaarde	1	2	3	4	5
2.04.01.02	Overig kleinfruit (onder andere kruisbessen)	ha	36.400		P3				
	Noten								
2.04.01.03	Noten	ha	37.900		P3				
	Druiven voor wijn								
2.04.04.02	Druiven voor wijn, open grond	ha	20.200		P3				
	Boomkwekerij								
2.04.05	Bos- en haagplantsoen	ha	31.600		P2				
2.04.05	Laanbomen/parkbomen opzetters	ha	20.500		P2				
2.04.05	Laanbomen/parkbomen spillen	ha	17.500		P2				
2.04.05	Laanbomen/ parkbomen onderstammen	ha	30.000		P2				
2.04.05	Vruchtbomen overig	ha	23.000		P2				
2.04.05	Vruchtbomen onderstammen	ha	30.000		P2				
2.04.05	Vruchtbomen moerbomen	ha	23.000		P2				
2.04.05	Rozenstruiken	ha	31.400		P2				
2.04.05	Sierconiferen	ha	58.000		P2				
2.04.05	Sierheesters en klimplanten	ha	109.000		P2				
2.04.05	Trek- en besheester	ha	27.200		P2				
2.04.05	Ericacea	ha	109.000		P2				
2.04.05	Buxus	ha	85.700		P2				
2.04.05	Vaste planten	ha	88.100		P2				
2.04.05	Vermeerdering en/of aantrekking	ha	192.500		P2				
2.04.05	Volledige teelt onder glas	ha	475.000		P2				
	Fruit onder glas								
2.04.07	Fruit onder glas	ha	119.000		P3				
	Niet in gebruik								
2.05.01	Niet in gebruik zijnde cultuurgrond	ha	0						
	Bos								
2.05.02	Blijvend met herplantplicht	ha	0						
2.05.02	Bos, zonder herplantplicht	ha	0						
2.05.02	Bos (set-asideregeling)	ha	0						
2.05.02	Braak met bos (met SBL-regeling)	ha	0						
2.05.02	Bos (met SBL-regeling)	ha	0						
2.05.02	Woudbomen met korte omlooptijd	ha	0						

EU-code	Rubriek	SO, EENHEDEN EN VOORWAARDEN			coderingen				
		Eenheden	SO, in euro per eenheid	Voorwaarde	1	2	3	4	5
Overige gronden									
2.05.03	Overige natuurterreinen	ha	0						
2.05.03	Slotenmarge	ha	0						
2.05.03	Overige gronden (exclusief Landschapselementen)	ha	0						
2.05.03	Landschapselementen	ha	0						
2.05.03	Heide	ha	0						
Paddenstoelen									
2.06.01	Champignons, machinaal geoogst	ha	2.981.000		P2				
2.06.01	Champignons, met de hand geoogst	ha	2.573.000		P2				
2.06.01	Overige eetbare paddenstoelen	ton vers substraat	590		P2				
Paarden									
3.01	Fokpaarden jonger dan 3 jaar	dier	500		P4	GL			
3.01	Fokpaarden 3 jaar of ouder	dier	700		P4	GL			
3.01	Overige paarden jonger dan 3 jaar	dier	250		P4	GL			
3.01	Overige paarden 3 jaar of ouder	dier	350		P4	GL			
3.01	Pony's jonger dan 3 jaar	dier	250		P4	GL			
3.01	Pony's 3 jaar of ouder	dier	350		P4	GL			
3.01	Ezels, 6 maanden of ouder	dier	100		P4	GL			
Rundvee < 1 jaar									
3.02.01	Jongvee, < 1 jaar, vrouwelijk	dier	386	kalf	P4	GL	P46	P45	
3.02.01	Jongvee, < 1 jaar, mannelijk	dier	386	kalf	P4	GL	P46	P45	
3.02.01	Vleeskalveren voor witvleesproductie	dier	955	kalf	P4	GL	P46	P45	N4611
3.02.01	Vleeskalveren voor rosé vleesproductie	dier	457	kalf	P4	GL	P46	P45	N4611
3.02.01	Jongvee vleesproductie, < 1 jaar, vrouwelijk	dier	515	kalf	P4	GL	P46	P45	
3.02.01	Jongvee vleesproductie, < 1 jaar, mannelijk	dier	482	kalf	P4	GL	P46	P45	
Rundvee > 1 jaar									
3.02.02	Jongvee, 1-2 jaar, mannelijk	dier	1.010		P4	GL	P46		
3.02.02	Jongvee vleesproductie, 1-2 jaar, mannelijk	dier	482		P4	GL	P46		
3.02.03	Jongvee, 1-2 jaar, vrouwelijk	dier	476		P4	GL	P46	P45	
3.02.03	Jongvee vleesproductie, 1-2 jaar, vrouwelijk	dier	498		P4	GL	P46	P45	
3.02.04	Stieren voor de fokkerij, 2 jaar of ouder	dier	1.010		P4	GL	P46		
3.02.04	Stieren voor vleesproductie, 2 jaar of ouder	dier	482		P4	GL	P46		
3.02.05	Jongvee, > 2 jaar, vrouwelijk, niet gekalfd	dier	476		P4	GL	P46	P45	

EU-code	Rubriek	SO, EENHEDEN EN VOORWAARDEN			coderingen				
		Eenheden	SO, in euro per eenheid	Voorwaarde	1	2	3	4	5
3.02.05	Jongvee vleesproductie, > 2 jaar, vrouwelijk	dier	482		P4	GL	P46	P45	
Koeien									
3.02.06	Melk- en kalfkoeien	dier	2.540	vw_kalf	P4	GL	P46	P45	
3.02.99	Zoogkoeien	dier	469	vw_kalf	P4	GL	P46		
3.02.99	Vlees- en weidekoeien	dier	482	vw_kalf	P4	GL	P46		
Schapen									
3.03.01.01	Overige schapen, vrouwelijk	dier	149	vw_lam	P4	GL			
3.03.01.99	Lammeren	dier	53	lam	P4	GL			
3.03.01.99	Overige schapen, mannelijk	dier	52		P4	GL			
Geiten									
3.03.02.01	Melkgeiten (jonger dan 1 jaar)	dier	348	vw_geit	P4	GL			
3.03.02.01	Melkgeiten (1 jaar of ouder)	dier	348	vw_geit	P4	GL			
3.03.02.01	Overige geiten, vrouwelijk (1 jaar of ouder)	dier	104	vw_geit	P4	GL			
3.03.02.99	Overige geiten, vrouwelijk (jonger dan 1 jaar)	dier	105	geit	P4	GL			
3.03.02.99	Overige geiten, mannelijk (jonger dan 1 jaar)	dier	104	geit	P4	GL			
3.03.02.99	Overige geiten, mannelijk (1 jaar of ouder)	dier	104		P4	GL			
Varkens < 20 kg									
3.04.01	Biggen tot 20 kg, bij de zeug	dier	0	big	P5	P51			N5121
3.04.01	Biggen tot 20 kg, niet meer bij de zeug	dier	220	big	P5	P51			N5121
Fokvarkens									
3.04.02	Opfokzeugen, 50 kg of meer, niet gedekt	dier	245		P5	P51			N5111
3.04.02	Zeugen, 50 kg of meer, gedekt, niet eerder gebigd	dier	1.080	vw_big	P5	P51			N5111
3.04.02	Zeugen, 50 kg of meer, overige gedekt	dier	1.080	vw_big	P5	P51			N5111
3.04.02	Zeugen, 50 kg of meer, bij biggen	dier	1.080	vw_big	P5	P51			N5111
3.04.02	Overige zeugen, 50 kg of meer, gust	dier	1.080	vw_big	P5	P51			N5111
Overige varkens									
3.04.99	Vleesvarkens 20-50 kg	dier	220		P5	P51			N5121
3.04.99	Vleesvarkens, 50 tot 80 kg	dier	220		P5	P51			N5121
3.04.99	Vleesvarkens, 80 tot 110 kg	dier	220		P5	P51			N5121
3.04.99	Vleesvarkens, 110 kg en zwaarder	dier	220		P5	P51			N5121
3.04.99	Opfokzeugen en beertjes, 20-50 kg	dier	245		P5	P51			N5111
3.04.99	Beren, 50 kg of meer, nog niet dekrijp	dier	245		P5	P51			N5111

EU-code	Rubriek	SO, EENHEDEN EN VOORWAARDEN			coderingen				
		Eenheden	SO, in euro per eenheid	Voorwaarde	1	2	3	4	5
3.04.99	Beren, 50 kg of meer, dekrijp	dier	1.080		P5	P51			N5111
	Vleeskuikens								
3.05.01	Vleeskuikens	100 dieren	1.060		P5	P52			
	Leghennen								
3.05.02	Ouderdieren vleesrassen, jonger dan 18 weken	100 dieren	1.420		P5	P52			
3.05.02	Ouderdieren vleesrassen, 18 weken of ouder	100 dieren	2.340		P5	P52			
3.05.02	Leghennen, jonger dan 18 weken	100 dieren	740		P5	P52			N5211
3.05.02	Leghennen, 18 weken tot 20 maanden	100 dieren	1.210		P5	P52			N5211
3.05.02	Leghennen, 20 maanden of ouder	100 dieren	1.210		P5	P52			N5211
3.05.02	Ouderdieren legrassen, jonger dan 18 weken	100 dieren	1.360		P5	P52			
3.05.02	Ouderdieren legrassen, ouder dan 18 weken	100 dieren	2.510		P5	P52			
3.05.03.01	Kalkoenen	100 dieren	3.520		P5	P52			
3.05.03.02	Jonge eenden voor de vleesproductie	100 dieren	1.510		P5	P52			
3.05.03.03	Ganzen	100 dieren	2.000		P5	P52			
3.05.03.99	Overig pluimvee	100 dieren	680		P5	P52			
	Overig vee								
3.06	Konijnen, voedsters	dier	101		P5				
3.20	Gespeende vleeskonijnen	dier	15		P5				
3.20	Nertsen (moederdieren)	dier	155		P5				
3.20	Overige pelsdieren (moederdieren)	dier	155		P5				

Bijlage 3 Toelichting bij gebruik van de normen en indelingen

Toelichting bij de voorwaarden

- Aan de biggen (rubrieken met voorwaarde 'big') wordt alleen een norm toegekend als er geen zeugen zijn (rubrieken met voorwaarde 'vw_big'), omdat de opbrengst van die biggen in de opbrengst van de moederdieren is meegenomen.
- Aan de lammeren (rubrieken met voorwaarde 'lam') wordt alleen een norm toegekend als er geen ooien zijn (rubrieken met voorwaarde 'vw_lam'), omdat de opbrengst van die lammeren in de opbrengst van de moederdieren is meegenomen.
- Aan de jonge geiten (rubrieken met voorwaarde 'geit') wordt alleen een norm toegekend als er geen vrouwelijke geiten zijn (rubrieken met voorwaarde 'vw_geit'), omdat de opbrengst van die jonge geiten in de opbrengst van de moederdieren is meegenomen.
- Bij de kalveren jonger dan 1 jaar (rubrieken met voorwaarde 'kalf') wordt alleen een norm toegekend aan de dieren die er extra zijn ten opzichte van het totaal aantal koeien (rubrieken met voorwaarde 'vw_kalf'), omdat de opbrengst van die andere kalveren is meegenomen in de norm van de koeien.

Toelichting bij de berekeningen en indelingen

- Grasland en voedergewassen (rubrieken met code FC) worden ingedeeld bij P1 als er geen graasdieren zijn (als $GL = 0$), anders bij P4.
- Als FC is ingedeeld bij P1, dan worden de rubrieken met code FC17 (voederbieten) ook ingedeeld bij P17, anders niet.
- De omvang in SO per product wordt berekend door het aantal eenheden te vermenigvuldigen met de norm per eenheid, rekening houdend met de vermelde voorwaarden.
- De omvang in SO per productgroep wordt berekend door de SO van de producten die in de groep vallen te sommeren.
- De totale bedrijfsomvang in euro Standaardopbrengst (SO) wordt berekend als de sommatie van de SO van de groepen P1, P2, P3, P4 en P5; steeds rekening houdend met de genoemde voorwaarden.

Toelichting bij de coderingen

P1	Akkerbouwgewassen, inclusief voedergewassen voor verkoop
P15	Granen
P151	Granen, exclusief rijst
P16	Oliezaden
P17	Hakvruchten
FC	Voedergewassen (Fodder Crops)
FC17	Voedergewassen die ingedeeld worden bij hakvruchten
P2	Tuinbouwgewassen
P3	Blijvende teelten
P4	Graasdieren, inclusief voedergewassen voor eigen graasdieren
P45	Rundvee, inclusief jongvee, (voornamelijk) bestemd voor melkproductie
P46	Rundvee
GL	Graasdieren (grazing livestock)
P5	Hokdieren
P51	Varkens
P52	Pluimvee

N0000 Codering die gebruikt wordt voor indeling in de NSO-typen, waarbij het nummer [0000] overeenkomt met de code van het NSO-type.

Bijlage 4 Verklarende woordenlijst

Brutostandaardsaldo (bss)

De bss was het in geldswaarde uitgedrukte gestandaardiseerde saldo van totaalopbrengst minus bepaalde bijbehorende specifieke kosten. De bss was de basis voor de vaststelling van de nge. Het kengetal is tot en met 2009 in gebruik geweest in statistieken en tot en met de Landbouwtelling van 2012 nog beschikbaar gesteld in de rekenmodule. Vanaf de landbouwtelling van 2013 is het kengetal niet meer beschikbaar.

Nederlandse grootte-eenheid (nge)

De nge was een reële economische maatstaf die gebaseerd was op het brutostandaardsaldo. Het was een maat waarmee de economische omvang van agrarische activiteiten werd weergegeven. De nge werd berekend door de bss van de productie-eenheden te delen door een bepaalde deelfactor, die per jaar verschillend was. In 2012 was 1 nge = 1.400 euro bss. Het kengetal is tot en met 2009 in gebruik geweest in statistieken en tot en met de Landbouwtelling van 2012 nog beschikbaar gesteld in de rekenmodule. Vanaf de landbouwtelling van 2013 is het kengetal niet meer beschikbaar.

NEG-typering

De Nederlandse variant van de Europese bedrijfstypering die gebaseerd was op de bss en nge. Elk bedrijf met landbouwactiviteiten werd hiermee ingedeeld in één specifiek bedrijfstype. De indeling is in de landbouwstatistieken gebruik geweest van 1976 tot en met 2009. Tot en met de Landbouwtelling van 2012 is het kengetal nog beschikbaar gesteld in de rekenmodule. Voor de latere landbouwtellingsjaren is het kengetal niet meer beschikbaar.

NSO-typering

De Nederlandse variant van de Europese bedrijfstypering die gebaseerd is op de Standaardopbrengst (SO). Elk bedrijf met landbouwactiviteiten wordt hiermee ingedeeld in één specifiek bedrijfstype. De indeling is in gebruik sinds 2010 en is teruggerekend in databestanden vanaf 2000.

SO-groep

Een groep van Landbouwtellingsrubrieken die samengenomen kunnen worden. Bijvoorbeeld wintertarwe, suikerbieten en aardappelen horen tot de SO-groep 'Akkerbouwgewassen', met de code 'P1'.

SO-norm

De norm die aangeeft hoeveel euro Standaardopbrengst op jaarbasis kan worden behaald per eenheid van een Landbouwtellingsrubriek (bijvoorbeeld per ha wintertarwe). Elke Landbouwtellingsrubriek heeft een eigen SO-norm per eenheid.

SO-prijsniveau

Het prijsniveau waarop de SO-normen zijn gebaseerd. Bij elke herziening van deze normen wordt een nieuw vijfjaargemiddelde prijs gebruikt. Het middelste jaar daarvan wordt aangeduid als het prijsniveau. In de jaren 2010, 2011 en 2012 wordt gewerkt met SO-prijsniveau 2007. De normen zijn gebaseerd op de periode 2005-2009.

Standaardopbrengst (SO)

De Standaardopbrengst staat voor een gestandaardiseerd bedrag aan opbrengsten op jaarbasis. De totale bedrijfsomvang (in euro SO) van een bedrijf wordt berekend als sommatie van de totale SO van alle gewassen en dieren. In de totale bedrijfsomvang is dus geen rekening gehouden met opbrengsten uit subsidies, bedrijfstoelagen of multifunctionele activiteiten.

Standaardverdiencapaciteit (SVC)

De vergoeding (in euro per bedrijf) voor de inzet van arbeid en kapitaal die een bedrijf op basis van standaarden gemiddeld in een jaar behaalt met de agrarische productie, los van wie de arbeid of het kapitaal heeft geleverd.

Verdiencoëfficiënt

De coëfficiënt die aangeeft welk deel van de Standaardopbrengst (SO) gemiddeld als vergoeding voor arbeid en kapitaal resteert voor een specifieke groep van agrarische producten (SO-groep).

Bijlage 5 Wijzigingen 2010-2012

Normen

De SO-normen zijn niet gewijzigd tussen de jaren: voor elk jaar gold het prijsniveau 2007. Wel waren er aanpassingen in de rubrieken in de Landbouwtelling, veelal gebaseerd op samenvoegingen of uitsplitsingen van rubrieken. De wijzigingen in producten is opgenomen in onderstaande tabel. Een volledige lijst van rubrieken voor elk jaar is te downloaden via de SO-Rekenmodule op de website van het LEI (www3.lei.wur.nl/neg).

Omschrijvingen per jaar van gewijzigde rubrieken tussen 2010 en 2012		
In 2012	In 2011	In 2010
Aardappelen, poot (NAK), op zand-/veengrond	Aardappelen, poot (NAK), op zand-/veengrond, uitgroei teelt Aardappelen, poot (NAK), op zand-/veengrond, overig	als 2011 als 2011
Aardappelen, poot (NAK), op kleigrond	Aardappelen, poot (NAK), op kleigrond, uitgroei teelt Aardappelen, poot (NAK), op kleigrond, overig	als 2011 als 2011
Aardappelen, consumptie, op zand-/veengrond	Aardappelen, consumptie, op zand-/veengrond, vroeg Aardappelen, consumptie, op zand-/veengrond, overig	als 2011 als 2011
Aardappelen, consumptie, op kleigrond	Aardappelen, consumptie, op kleigrond, vroeg Aardappelen, consumptie, op kleigrond, overig	als 2011 als 2011
Aardappelen, zetmeel	Aardappelen, zetmeel Aardappelen, zetmeel, TBM pootgoed Aardappelen, zetmeel, geleverd aan buitenland	als 2011 als 2011 als 2011
Vezelvlas	Vlas, vezel Zaden: zaaizaad van vezelvlas	als 2011 als 2011
Faunaranden grasland Faunaranden bouwland	Faunaranden	als 2011
Natuurlijk grasland	Natuurlijk grasland met hoofdfunctie landbouw Natuurlijk grasland (begraasd) met beperkte landbouw	als 2011 als 2011
Overige natuurterreinen Heide	Overige natuurterreinen zonder begraasde heide Heide, begraasd	als 2011 als 2011
Overige gronden (excl. Landschapselementen) Overige gronden, landschapselementen	Overige gronden	als 2011

Omschrijvingen per jaar van gewijzigde rubrieken tussen 2010 en 2012

In 2012	In 2011	In 2010
als 2011	Granen, overig	Graansorgho Gierst Overige granen Boekweit Kanariezaad
als 2011	Erwten incl. schokkers (droog te oogsten)	Erwten (droog te oogsten) Schokkers (droog te oogsten)
als 2011	Bieten, voeder (incl. aardperen)	Aardperen Bieten, voeder
als 2011	Kruiden	Kruiden bladgewassen Kruiden wortelgewassen Kruiden zaadgewassen
als 2011	Overige bol- en knolgewassen	Overige bol- en knolgewassen Knolbegonia Fritillaria imperialis Acidanthera Anemone coronaria
als 2011	Potplanten voor de bloei	Potplanten voor de bloei: Anthurium Potplanten voor de bloei: Phalaenopsis Potplanten voor de bloei: Spatiphyllum Potplanten voor de bloei: kalanchoë Overige potplanten voor de bloei
als 2011	Potplanten, blad	Potplanten, blad, ficus Potplanten, blad, dracaena Potplanten: overige bladplanten
als 2011	Graszaad, incl. klaverzaad	Graszaad, westerwolds Graszaad, veldbeemd Graszaad, roodzwenkgras overjarig Graszaad, roodzwenkgras 1e jaar Graszaad, rietzwenkgras Graszaad, overig Graszaad, italiaans Graszaad, Engels raai 1e jaar Graszaad, Engels raai overjarig Klaverzaad

Omschrijvingen per jaar van gewijzigde rubrieken tussen 2010 en 2012		
In 2012	In 2011	In 2010
als 2011	Overige bollenbroei	geen info
als 2011	Noten	Walnoten Hazelnoten Amandelen
als 2011	Fokpaarden jonger dan 3 jaar	Paarden jonger dan 3 jaar
als 2011	Overige paarden jonger dan 3 jaar	
als 2011	Fokpaarden 3 jaar of ouder	Paarden 3 jaar of ouder
als 2011	Overige paarden 3 jaar of ouder	
als 2011	Courgette	Overige groenten onder glas
als 2011	Radijs	
als 2011	Andijvie	
als 2011	Kropsla (alle sla in kropvorm)	
als 2011	Overige groenten	

Bijlage 6 Lijst van medewerkers

Normen

De SO-normen zijn berekend door:

- Arjan Wisman; intensieve veehouderij
- Gerben Jukema; tuinbouw
- Jakob Jager; rundveehouderij en voedergewassen
- Ruud van der Meer; akkerbouw en fruit

Standaardverdiencapaciteit

Bij de vaststelling van methodologie en bij berekenen van de verdiencoëfficiënten zijn naast de auteur van deze nota betrokken geweest:

- Hans Vrolijk
- Harold van der Meulen
- Hennie van der Veen
- Ruud van der Meer

LEI Wageningen UR
Postbus 29703
2502 LS Den Haag
T 070 335 83 30
E publicatie.lei@wur.nl
www.wageningenUR.nl/lei

Nota
LEI 2015-153



LEI Wageningen UR is een onafhankelijk, internationaal toonaangevend, sociaaleconomisch onderzoeksinstituut. De unieke data, modellen en kennis van het LEI bieden opdrachtgevers op vernieuwende wijze inzichten en integrale adviezen bij beleid en besluitvorming, en dragen uiteindelijk bij aan een duurzamere wereld. Het LEI maakt deel uit van Wageningen UR (University & Research centre). Daarbinnen vormt het samen met het Departement Maatschappijwetenschappen van Wageningen University en het Wageningen UR Centre for Development Innovation de Social Sciences Group.

De missie van Wageningen UR (University & Research centre) is 'To explore the potential of nature to improve the quality of life'. Binnen Wageningen UR bundelen 9 gespecialiseerde onderzoeksinstituten van stichting DLO en Wageningen University hun krachten om bij te dragen aan de oplossing van belangrijke vragen in het domein van gezonde voeding en leefomgeving. Met ongeveer 30 vestigingen, 6.500 medewerkers en 10.000 studenten behoort Wageningen UR wereldwijd tot de aansprekende kennisinstellingen binnen haar domein. De integrale benadering van de vraagstukken en de samenwerking tussen verschillende disciplines vormen het hart van de unieke Wageningen aanpak.

To explore
the potential
of nature to
improve the
quality of life



LEI Wageningen UR
Postbus 29703
2502 LS Den Haag
E publicatie.lei@wur.nl
www.wageningenUR.nl/lei

NOTA
LEI 2015-153

LEI Wageningen UR is een onafhankelijk, internationaal toonaangevend, sociaaleconomisch onderzoeksinstituut. De unieke data, modellen en kennis van het LEI bieden opdrachtgevers op vernieuwende wijze inzichten en integrale adviezen bij beleid en besluitvorming, en dragen uiteindelijk bij aan een duurzamere wereld. Het LEI maakt deel uit van Wageningen UR (University & Research centre). Daarbinnen vormt het samen met het Departement Maatschappijwetenschappen van Wageningen University en het Wageningen UR Centre for Development Innovation van de Social Sciences Group.

De missie van Wageningen UR (University & Research centre) is 'To explore the potential of nature to improve the quality of life'. Binnen Wageningen UR bundelen 9 gespecialiseerde onderzoeksinstituten van stichting DLO en Wageningen University hun krachten om bij te dragen aan de oplossing van belangrijke vragen in het domein van gezonde voeding en leefomgeving. Met ongeveer 30 vestigingen, 6.500 medewerkers en 10.000 studenten behoort Wageningen UR wereldwijd tot de aansprekende kennisinstellingen binnen haar domein. De integrale benadering van de vraagstukken en de samenwerking tussen verschillende disciplines vormen het hart van de unieke Wageningen aanpak.
